

LOIS LOWRY
Numără stelele

Lois Lowry s-a născut la 20 martie 1937, în Hawaii. A urmat cursurile Brown University și University of Southern Maine. A început să scrie în anii '70, îndeplinindu-și astfel un vis din copilărie. E autoarea a peste 30 de cărți pentru copii și adolescenți, declarând că măsoară succesul ca scriitoare prin capacitatea „de a-i ajuta pe adolescenți să-și răspundă la întrebările legate de viață, identitate și relații interpersonale“. Cunoscută pentru subiectele controversate abordate, Lowry este deținătoarea mai multor distincții literare, semnificativă fiind Medalia Newbery, primită pentru romanele *Darul lui Jonas* (Editura Young Art, 2013) și *Numără stelele. O poveste din Copenhaga*. Cărțile sale au stârnit reacții dintre cele mai diverse, de la introducerea lor în programa obligatorie, până la interzicerea în școli. Deși diferite ca stil și subiecte abordate, toate cărțile ei revin la tema relațiilor umane. În prezent, Lois Lowry locuiește în Cambridge, Massachusetts, unde continuă să scrie.

LOIS LOWRY

Numără stelele

O poveste din Copenhaga

Traducere din engleză
de Alina-Nicoleta Ioan

Prietenei mele Annelise Platt
Tusind tak

Introducere

Nu-mi vine să cred că au trecut mai bine de douăzeci de ani de când am scris această carte. Parcă ieri am răspuns la telefon, într-o dimineață de ianuarie cu ninsori, și am fost anunțată că *Numără stelele. O poveste din Copenhaga* a câștigat Medalia Newbery pentru anul 1990.

Majoritatea cărților publicate cu atâta vreme în urmă s-au pierdut, căzute într-o uitare comodă și netulburată pe rafturile prăfuite ale bibliotecilor, sau au devenit, din întâmplare, subiectul unui studiu. Dar se pare că acest volum are o viață lungă și palpitană. Nu trece o zi fără să primesc un semn din partea vreunui cititor entuziasmat, unii dintre ei părinți care își aduc aminte de carte din copilărie, pe care acum o citesc alături de copiii lor.

Cred că cititorii, indiferent de vârstă, se regăsesc în personajele din cărțile lor preferate. „Oare aș fi făcut și eu așa?“, se întreabă urmărind parcursul personajului de-a lungul romanului. „Eu ce aș fi ales să fac?“

La zece ani – vârsta personajului Annemarie din poveste și deopotrivă a celor mai mulți cititori ai

acestei cărți –, copiii încep să-și dezvolte propriul sistem de valori etice. Vor să fie corecți. Vor să facă ceea ce trebuie. Încep să-și dea seama că lumea în care trăiesc este un loc în care a face ceea ce trebuie poate fi dificil, uneori periculos și adesea total neapreciat.

Au de-a face cu povestea unei fete de vârsta lor care, aflată într-o situație periculoasă, trebuie să ia niște decizii. Ar putea alege calea mai ușoară. Și-ar putea abandona prietena. (Cu timpul, cititorii cărții vor descoperi și alte cărți de literatură care au ca subiect Holocaustul și vor afla că foarte mulți oameni din alte țări au făcut asta.) Tinerii cititori sunt cuprinși de bucurie atunci când Annemarie inspiră adânc, pășește în pădure, înfruntă pericolul, îi ține piept dușmanului și învinge.

După ce a fost republicată, cartea a ajuns în mâinile și în inimile unor copii care citiseră despre război, dar nu trăiseră o astfel de perioadă. Am aflat cu tristețe de la câțiva tineri cititori că și-au pierdut tatăl sau fratele mai mare în conflictele din Irak și Afganistan. Știm cu toții cât de ușor și cât de inutil este să urăști.

Cred că avem multe de învățat din istoria Danemarcei.

Cartea a fost publicată până acum în multe țări și tradusă în nenumărate limbi, de la maghiară la ebraică. Copiii de pretutindeni citesc și azi despre integritatea de care a dat dovadă o mică populație scandinavă acum mai bine de șaptezeci de ani. Cărțile ne pot schimba viața, sunt sigură de asta. Mi-au spus

Introducere

mulți cititori că această carte le-a schimbat viața când erau copii și că i-a făcut să reflecteze asupra cruzimii, dar și a curajului. „A fost lucrul care mi-a conturat ideea despre cum ar trebui să ne purtăm cu cei din jur“, mi-a scris de curând o tânără doamnă, amintindu-și efectul pe care l-a avut cartea asupra ei pe când avea zece ani.

Prietena mea daneză care mi-a povestit despre copilăria ei din Copenhaga anului 1943 și care a devenit model pentru personajul Annemarie este acum o femeie în vârstă. Și eu de asemenea. Amândurora ne place să ne gândim la copiii care citesc astăzi cartea, care o văd pentru prima oară și află că odată, pentru scurtă vreme și într-un mic spațiu, câțiva oameni lipsiți de prejudecăți au făcut cinste omeniei altora.

Lois Lowry

De ce alergi?

— Ellen, hai să ne-ntrecem pân' la colț!

Annemarie își aranjă mai bine în spate rucsacul voluminos, ca să echilibreze balansul manualelor.

— Ești gata? zise ea privindu-și prietena.

— Nu, răspunse Ellen râzând. Știi că n-am cum să câștig, am picioare mai scurte. Nu putem merge pur și simplu, ca niște oameni civilizați?

Ellen era o fetiță de zece ani, scundă și durdulie, spre deosebire de înălțuța și supla Annemarie.

— Trebuie să ne antrenăm pentru întrecerea de vineri – săptămâna asta *sigur* câștig cursa feminină. Data trecută am ieșit a doua, iar de atunci m-am antrenat în fiecare zi. Haide, Ellen, stărui Annemarie, măsurând distanța până la următorul colț al străzii din Copenhaga. Te rog!

Ellen șovăi, dădu din cap și își puse și ea rucsacul pe umeri.

— Of, fie. Gata.

— Start! strigă Annemarie.

Cele două fete începură să alerge de-a lungul trotuarului. Părul blond-argintiu al lui Annemarie flutura în urma ei, în timp ce lui Ellen îi săltau pe umeri cozile brune.

— Așteptați-mă și pe mine! strigă micuța Kirsti, rămasă în urmă.

Însă cele două fete mai mari nu o băgară în seamă.

Annemarie a depășit-o imediat pe Ellen, deși i se dezlegă șiretul de la un pantof în timp ce alerga pe strada Østerbrogade, pe lângă magazinele și cafenelele din cartierul în care locuia, situat în partea de nord-est a Copenhagăi. A trecut râzând pe lângă o bătrână doamnă îmbrăcată în negru, care ducea o plasă de cumpărături. O altă doamnă, mai tânără, care plimba un copil în cărucior, s-a dat la o parte ca să-i facă loc. Colțul era chiar în față.

Annemarie ridică privirea, gâfâind, imediat ce ajunsese la colț. Se opri din râs. Inima parcă încetase să-i bată.

— *Halte*¹! ordonă soldatul pe un ton aspru.

Pe cât era de familiar acest cuvânt german, pe atât era de înfricoșător. Annemarie îl auzise de nenumărate ori până atunci, dar niciodată nu-i mai fusese adresat ei în mod direct.

¹ „Stai!“ – în limba germană, în original. (N. tr.)

În spatele ei, Ellen încetini și se opri. Rămasă mult în urmă, Kirsti înainta cu greu, îmbufnată că nu o așteptaseră și pe ea.

Annemarie se uită în sus. Erau doi. Asta însemna două căști, două perechi de ochi reci care o priveau cu duritate și patru bocanci înalți și bine lustruiți, înfiți în trotuar, și care îi blocau drumul spre casă.

Și mai însemna două arme, pe care soldații le țineau strâns. Întâi se uită la arme. Apoi, într-un final, se uită la chipul soldatului care îi ordonase să se oprească.

— De ce alergi? întrebă vocea aspră.

Daneza lui scârțâia. „Trei ani“, gândi Annemarie cu dispreț. „De trei ani sunt la noi în țară și încă nu ne vorbesc limba.“

— Mă luasem la întrecere cu prietena mea, răspunse ea politicos. În fiecare vineri, la noi în școală, se organizează concursuri și vreau să mă prezint bine, așa că...

Vocea i se stinse, lăsând fraza neterminată. „Nu vorbi prea mult“, își spuse. „Răspunde-le și atât.“

Aruncă o privire în urmă. Ellen stătea încremenită pe trotuar, câțiva metri mai în spate. Kirsti, și mai în spate, încă îmbufnată, se apropia încet de colțul străzii. În apropiere, o femeie care se oprise în pragul unui magazin se uita înspre ei, fără să zică nimic.

Unul dintre soldați, cel mai înalt, se îndreptă spre Annemarie. Își dădu seama că el e cel pe care ea și cu Ellen îl porecliseră în taină „Girafa“, din cauza înălțimii și a gâtului lung care ieșea din gulerul bățos. El și colegul lui stăteau mereu în colțul ăla.

Îi împunse rucsacul cu patul armei. Annemarie tremura.

— Ce ai aici? întrebă el cu o voce răsunătoare.

Annemarie îl surprinse cu coada ochiului pe vânzătorul care se retrase încet din cadrul ușii, până când se făcu nevăzut.

— Manuale, răspunse ea hotărât.

— Ești o elevă silitoare?

I se părea că-i vorbește pe un ton batjocoritor.

— Da.

— Cum te numești?

— Annemarie Johansen.

— Și prietena ta e o elevă silitoare? zise uitându-se pe deasupra ei, la Ellen, care rămase ținută locului.

Annemarie întoarse și ea capul, iar Ellen, de obicei îmbujorată, acum pălise, iar ochii ei negri erau larg deschiși.

Dădu din cap în semn că da.

— E mai bună decât mine, zise Annemarie.

— Cum o cheamă?

— Ellen.